

ILUSTREAZA CONCEPTUL OPERATIONAL 'BASM CULT'
PRIN REFERIRE LA O OPERA LITERARA STUDIATA
Harap-Alb, de Ion Creanga

Basmul cult este o specie populara sau culta a genului epic, iar in cazul de fata, Povestea lui Harap-Alb este un basm cult. Basmul este o povestire a unor intamplari intr-un mod fantastic si neobisnuit. Dupa parerea mea, basmul s-ar putea incadra intr-o categorie alaturi de fabula, deoarece fabula scoate in evidenta multe defecte si aduce reprosurile oamenilor, prin intermediul animalelor, iar basmul este ceva fabulos. In basm putem intalni o multime de lucruri pe care nu le intalnim in cadrul unui roman, spre exemplu sau in viata de zi cu zi. Prin intermediul basmului cult, scriitorul lasa frau liber imaginatiei sale bogate si pline de idei, poate cate-o data de neinteles. Nu sunt puncte comune la fabula si basm, dar din punctul meu de vedere s-ar putea incadra intr-o categorie aparte datorita faptului ca nici basmul si nici fabula nu sunt reale si sunt bazate pe fabulos. In basmul amintit mai sus sunt anumite imprejurari prin care eroii ne pot trimite indirect anumite idei sau lucruri asupra carora s-ar putea medita. De exemplu, neascultarea fiului de crai de catre tatal sau este un lucru des intalnit, la orice persoana, lucru care s-a sfarsit intr-un mod nefericit. Ion Creanga, poate voit sau nevoit a reusit sa faca un lucru ce intalnim in fabula, morala din fabula este aici o luare aminte la unele lucruri marunte dar importante.

Stiu ca nu trebuie sa fac comparatie intre basm si fabula, dar sunt sigur ca nu s-a mai facut o astfel de asemanare sau comparare intre cele doua genuri, iar daca s-a facut sunt si mai fericit pentru ca nu as fi singurul cu aceasta parere ☺.

Povestea lui Harap-Alb este un basm cult pentru ca are un scriitor cunoscut. Basmul in general se bazeaza pe anumite stereotipuri. **Formula introductiva** este unul dintre lucrurile esentiale si fantastice ale basmului: „A fost o data ca niciodata”. Aceasta formula este cea peste care este cladita toata actiunea basmului. Zicala aceasta este cea care ne intampina la inceputul fiecarui basm, cea care ne introduce in starea de ireal si de fantastic, zicala care la basmul cult incepe sa lipseasca fiind inlocuita cu alte zicale care au acelasi rol. In acest sens fiind simtita prezenta si stilul diferit al fiecarui scriitor. In basm, timpul si spatiul nu sunt precizate, dar aceasta formula, „a fost o data” arata o existenta a celor intamplate chiar daca nu este precizata exact, pentru ca al doilea termen sa vina si sa nege acea existenta, „ca niciodata”. Cei doi termeni fiind urmati de un al treilea, care este compus dintr-o serie de circumstante temporale care au si ele rolul de a ne introduce in fantastic.

Aceasta stereotipie cuprinde si o **formula finala**, care are un rol invers fata de cea introductiva. Are sarcina de a ne scoate din starea de ireal si de fantastic si de a ne aduce inapoi la lumea reala. Aceasta formula marcheaza finalul discursului epic si posibilitatea de a propune un nou discurs.

In basmul acesta, sunt introduse cateva secvente narative care creaza un mic basm in cadrul celui principal si un alt lucru in basmul cult este aparitia autorului in firul narativ, lucru neintalnit la basmul popular.

Basmul are in plan principal un erou. Un erou care la inceput pare neinsemnat, iar apoi isi arata adevarata putere si valoare.

In fiecare basm este o lupta intre bine si rau. O lupta din care eroul iese in totdeauna cu bine, o lupta in care binele invinge si care poate sugera puterea pe care fiecare o are dar care nu a descoperit-o. Totul este la inceput in echilibru, pentru ca un eveniment sau o secventa de evenimente care sa deregleze acea stare de echilibru care sa il aduca din nou pe erou in planul principal. Un erou care se aventureaza intr-o serie de actiuni intr-un fel sau altul repetate, dar care il aduc la un final fericit si la o rasplata pe masura faptelor facute. Eroul participa la multe intamplari marcate de simboluri mitice, precum intalnirea cu personajele negative. In basme, fiecare erou se bazeaza si pe cifrele simbolice care sunt de o mare insemnatate, cifre care sugereaza un anumit standard, acesta fiind un alt lucru comun basmelor si ne mai intalnit in alte opere literare.

Basmul este caracterizat in primul rand de lucruri fabuloase, fantastice si ireale, precum si personajele acestui basm. Povestea lui Harap-Alb este un pic diferita prin prisma acestor personaje care sunt si realiste. Harap-Alb este un erou care se bazeaza doar pe vitejia si curajul sau. Dorinta de afirmare este determinanta, iar autorul nu il inzestreaza cu nici o putere supranaturala el fiind ajutat de celelalte personaje pozitive auxiliare cu puteri supranaturale. Harap-Alb este personajul principal al acestui basm. Este un personaj pozitiv si realist, reprezentand tipul tanarului cuminte, ascultator si prietenos, aceste trasaturi fiind „imprumutate” de Ion Creanga. Trasaturi pe care scriitorul le avea si care le-a considerat armele folositoare pentru aventurile sale alaturi de celelalte personaje. Poate ca acestea au fost suficient de bune pentru inceput, si pe care Harap-Alb a cladit multe alte trasaturi si caracteristici puternice in drumul sau spre Imparatul Verde, el fiind caracterizat indirect prin actiunile, faptele si purtarea sa. Drumul facut de eroul nostru reprezinta o dezvoltare a personalitatii sale spre ceva ce doar un erou poate avea. El a plecat de la casa tatalui sau ca mezin al familiei si fara o importanta la fel de mare ca ceilalti frati ai sai, in a deveni un barbat si un om care poate decide pentru el, in cazul sau, chiar si pentru altii. Desi nu are puteri supranaturale, problemele care depasesc sfera realului sunt rezolvate cu ajutorul personajelor secundare care il calauzesc in drumul sau spre Imparatul Ros. Cele cinci personaje care il ajuta sunt folosite de Creanga pentru a ridiculiza tipologiile umane prin defectele lor (un alt lucru care se aseamana cu fabula), dar care in acest basm sunt valorizate in fiecare din incercarile prin care a trecut Harap-Alb. Alaturi de aceste personaje se afla si Sfanta Duminică. Ea este un personaj secundar si fabulos, dar cu un rol important. Ea este asemanata prin rolul ei cu o zana din basmele populare care il ajuta pe erou in multe din incercarile sale dificile. Ea simbolizeaza umilinta inteleptului prin aceasta „deghizare”, dar simbolizeaza si reprezinta si inteligenta si intelepciunea pe care Harap-Alb o va dobandi datorita

firii lui bune, dar si ajutorului ei. Fata Imptaratului Ros poate fi incadrata in doua tabere. Eu consider ca la inceput, incearca sa scape de Harap-Alb prin incercarea data calului si pasarii stiind ca nu are cum pierde. Dar aici se face din nou simtita prezenta scriitorului care se poate observa prin cursul evenimentelor. Aceasta incercare a fetei Imparatului Ros pare a fi tot in ajutorul lui Harap-Alb, lucru care ma gandesc ca i-ar fi fost greu sa il anticipeze. Consider ca scriitorul a stiut sirul evenimentelor, iar pentru a masca intr-un fel sau altul faptul ca eroul va invia, o intoarce pe fata in tabara lui Harap-Alb. Ea este un personaj fabulos care la inceput se foloseste de puterile sale pentru a scapa de Harap-Alb pentru ca la sfarsit sa il reinvie dupa ce fusese omorat de Span. Spanul, personaj negativ care inspira teama, rautatea si tot ceea ce este rau fiind sustinut intr-un fel de Imparatul Ros, care reprezinta seful sau conducatorul rau, despot si tiran.

Dupa intregul sir de evenimente prin care a trecut Harap-Alb, alaturi de toate celelalte personaje pozitive, sau negative, punctul culminant este reprezentat de moartea si reinvierea sa. Acel moment sugereaza intr-un fel sau altul desavarsirea transformarii sale dintr-un simplu fiu intr-un erou adevarat care este continuat cu ospatul in cinstea sa si laudele primite de intreaga lume de pe tot pamantul.

Asa cum incepe, "a fost o data ca niciodata" se si termina basmul: printr-o formula tipica basmului: "cine are bani bea si mananca, iar cine nu, se uita si rabda". O formula prin care am iesit cu desavarsire din starea de fantastic, aceasta formula fiind diferita de la un scriitor la altul in functie de sirul intamplarilor si de eroul care bine-nteles salveaza lumea si aduce pacea si linistea.